

Mikk Salu

Presidendi aastapäevale kutsutud külalised ootavad presidendi kõnest optimismi ja innustust. Samas tuli kutse mõnele neist üpris ootamatult ja sunnib mõtlema riitusküsimustele.

«Kergelt väriseva käega avasin ümbriku, mis see nüüd võib olla,» meenutab Türi muusikakooli flöödiõpetaja Viia Ivask üht hommikupoolikut kuu aega tagasi, kui kolleegid ulatasid talle presidendi kantseleist saabunud ametliku ümbriku. Ümbrikus oli kutse presidendi vastuvõtule 24. veebruaril.

Ivask lisab, et mõtles päris kaua, kas üldse minna või mitte. «Ma ei ole ju avaliku elu tegelane, pigem tagasihoidlik. Aga siis pere ütles, et mine ikka, see on esimene ja ilmselt ka viimane kord, kui sind kutsutakse. Vaata üle, mis toimub.»

Samamoodi üllatus presidendilt saabunud kutsest ka Tanel-Taavi Bulitko, kes juhib Eesti Tõuloomakasvatate Ühistut. «Meeldiv üllatus muidugi, aga oodata poleks seda küll osanud,» räägib ta.

Kui flöödiõpetaja Ivask arvab, et tema sai oma kutse tänu Järvamaa aasta õpetaja tiitlile, siis Bulitko oletab, et kutse taga on presidendi eelmise aasta visiit – president Ilves käis nimelt tõuloomakasvatate ühistus nende tööga tutvumas.

Kokku kutsus Toomas Hendrik Ilves vabariigi selle aasta vastuvõtule umbes 900 inimest. Suur osa neist kutsetest on seotud ametikohaga: riigikogu liikmed, välisriikide esindajad, sõjaväelased. Aga riigipea on kutsunud ka palju avalikkusele vähe tuntud inimesi Eesti eri nurkadest.

Näiteks on nende seas Eesti parim koolikokk, Sõmeru põhikooli söökla juhataja Urmas Lindlo. Või Setomaa turismitalu vedaja Laivi Mesikäpp.

Sündinud küll Tallinnas, peab Mesikäpp koos perega juba kümmekond aastat üht Eesti uhkemat turismitalu, edendab seto kultuuri, seto kööki ja seto sööki. Nii president Ilves eelmisel aastal Seto turismitalu sattuski, lõunatas seal, rääkis kohalikega elust Setomaal.

«Vaevalt nüüd presidendi vastuvõtukutse tollase lõunasöögi eest tuli,» muigab Mesikäpp. «Pigem on see ikka tunnustus Setomaa turismi edendamise eest.»

See taustsüsteem andis lihtsa vastuse ka nii olulisele küsimusele: mida vastuvõtuks selga panna. «Muidugi seto rahvariided,» ütleb Mesikäpp.

Rahvariided on vastuvõtuks igal juhul kindel valik. Nende kasuks otsustas ka flöödiõpetaja Ivask. «Tulen Paide naise rahvariietes, sellega ei saa mööda panna. Ma ei mõelnud tualetile, ma ei lähe sinna ennast näitama,» lausub ta.

Hoopis keerulisem oli riiete valik aga Mart Hiobile. Tavaelus pigem boheemlaslikult riietuv Tartu Supilinna Seltsi esimees kohtus Ilvesega eelmisel aastal, kui riigipea Supilinna päevi avamas käis.

«Pean nüüd ülikonna ja kingad laenama. Abikaasa jaoks oli valik aga veelgi raskem,» naerab Hiob laginal.

«Küll aga tahaksin seda, et president oma kõnes kinnitaks üle, et Eesti on demokraatlik riik, et president tauniks sohitegemist,» muutub Hiob tõsisemaks. Ta viitab valimiskampaaniale, kus paljudel poliitikutel on segamini läinud partei ja riigi või partei ja linna rahakott.

Päris mitmed presidendi vastuvõtule kutsutud arvavad siiski, et Ilves võiks oma kõnes otsesest poliitikast hoiduda. Pigem tasuks rõhutada positiivsust ja optimismi.

«Ma arvan, et president peaks innustama,» ütleb Ivask.

«Presidendi kõne võiks olla rahulik ja realistlik,» täiendab Mesikäpp.

Oma jälje jätab seekordsetele üritustele Haapsalu tragöödia, paljud inimesed mainivad seda. Üldjoontes toimub Eesti Vabariigi 93. sünnipäevapidu oma head väljakujunenud rutiini mööda: kell 7.34 lipuheiskamine päikesetõusul, poolteist tundi hiljem lillede asetamine Vabadussõja võidusamba jalamile, jumalateenistus, kell 11 sõjaväeparaad ning viimasena õhtul presidendi vastuvõtt.

Arvamus

Uta Kroon- Assafrei

Narva eesti gümnaasiumi direktor:

Koolijuhina ütlen, et president võiks oma kõnes öelda: lõpetage hariduse reformimine! See on juba absurd. Ühelt poolt oleme igasugustest tabelites ning PISA testides kõrgetel kohtadel, aga kogu aeg reformime. Mida me siis tahame reformida, et langeks neis tabelites?

Ida-Virumaa vaatenurgast on raske presidendile midagi soovitada. Selge, et Ida-Virumaal sõnade ja kõnedega midagi ei muuda. Olgem realistid, Narvas Eesti presidendi kõnet ei kuulata, vaadata ega loeta.

Meie koolis on ka vene peredest ja segaperedest pärit lapsi, samas oleme ikkagi eestikeelne kool, kuid ikkagi – ma olen ise õpilastelt küsinud, kes on Eesti (meie) president. Vastuseks aga kuulnud: Dmitri Medvedev. See on reaalne elu Narvas.

Margus Konnula (Contra)

kirjanik:

Kuidagi peab president puudutama Haapsalus juhtunut, kuidas, seda mina ei oska kõnelda. Selle kohta ma ei mõista öelda.

Kuid mul on kaks mõtet, millele president võiks tähelepanu juhtida.

Esiteks, kui praegu tulevad juba uudised, et inimesed on taas rikkamaks saanud ja et Eesti majandus paraneb, siis peaks ehk manitsema, et uue hooga ei hakataks otsast peale laristama. President võiks meelde tuletada, et me ei läheks taas teise äärmusesse, manitseda, et me ei kipuks taas laristama.

Ja teiseks, minu arvates on selline oht nagu Facebook. Inimesed kolivad liiga palju internetti. President võiks meelde tuletada, et kõige parem on ikkagi silmast silma suhtlemine. Toomas ja Evelin on muidugi ka ise Facebookis, ma küll ei tea, kui palju nad ise seal kirjutavad, aga Facebook on tõsine oht.

Joakim Helenius

ettevõtja:

President peaks rääkima paljudest asjadest ja mina ei oska öelda, kuidas seda teha, näiteks kas või kuidas rääkida Haapsalu lastekodu tragöödiast.

Ettevõtja vaatenurgast aga ütleksin, et president võiks meelde tuletada, et ilma ettevõtjate ja ettevõtlike inimesteta ei oleks Eestis raha ka kõiki teiste valdkondade jaoks. Ilma ettevõtjateta

ei oleks raha kultuuri, hariduse ja sotsiaalvaldkonna jaoks.

Presidendi kõne võiks olla optimistlik ja optimismi süstiv. See võiks tunnustada neid inimesi ja neid raskeid otsuseid, mis viimase kahe aasta jooksul Eestis tehtud on.

Eesti olukord on praegu lootusrikas, Eesti positsioon hea ja need keerulised otsused on Eesti eeliseks paljude riikide kõrval. Need tehtud otsused on juba hakanud Eestile dividende tooma.

Jüri Allik

Tartu Ülikooli psühholoogiaprofessor:

Mina ise ootaksin presidet Ilveselt sellist vähem manitsevat kõnet, kuigi saan aru, et sellel kõnel on sümbolväärtus ja natuke see ju meenutab kantslist paberilt jutluse mahalugemist. Selge, et ka äsjased Haapsalu sündmused on siin taustaks, mis annavad kõnele mõnevõrra vaoshoituma või minoorse tooni.

Aga oluline on see, et kõne ei tohiks olla igav, mis muutub aastast aastasse rutiinselt korduvaks ning kindlaid osasid ja viiteid sisaldavaks žanriks.

Kõne on ju nagu kunstiteos. See peaks olema ootamatu.

Mulle meeldiks, kui mina ja publik leiaks sellest kõnest mõne originaalse mõtte, mõne sümboli või kujundi, mis paneks fantaasia lendama. Näiteks nagu kunagi Lennart Meri oma Eesti Nokia kujundiga pani inimesed kaasa mõtlema.